

Zdzisław Krzemiński

List do Redakcji "Palestry" w sprawie działalności adwokatów poznańskich i pomorskich u progu niepodległości Polski

---

Palestra 36/3-4(411-412), 119-121

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zdzisław Krzemiński

List do Redakcji „Palestry” w sprawie działalności adwokatów poznańskich i pomorskich u progu niepodległości Polski

Z prawdziwą przyjemnością przeczytałem artykuł Mecenasa Wacława Zarzyckiego poświęcony adwokatom i prawnikom poznańskim i pomorskim, którzy działali w okresie odbudowy Państwa Polskiego po pierwszej wojnie światowej („Palestra” nr 11-12/91). Podane w tym opracowaniu dane historyczne poszerzają naszą wiedzę dotyczącą tego bardzo ciekawego okresu naszej państwowości.

Opracowanie to musi być jednak uzupełnione, aby zarysowany obraz tego czasu był w pełni autentyczny. Otóż, jeśli mówimy o tym okresie, należy przede wszystkim wymienić nazwisko adwokata Cyryla Ratajskiego. Urodził się on w dniu 3 marca 1875 r. w Zalesiu Wielkim koło Gostynia. Studia prawnicze kończył w Berlinie. Kancelarię adwokacką otworzył w 1906 r. w Raciborzu. Już w tym okresie dał się poznać jako patriotyczny działacz społeczny. W pięć lat później (1911 r.) przeniósł swą kancelarię do Poznania. W czasie Powstania Wielkopolskiego pełnił funkcję zastępcy szefa I Wydziału w Komisariacie Naczelnej Rady Ludowej. W tym czasie wysłany był z tajną misją do Komitetu Narodowego w Paryżu. Po odzyskaniu niepodległości trzykrotnie wybierany był na stanowisko Prezydenta miasta Poznania. W latach 1924-1925 sprawował urząd Ministra Spraw Wewnętrznych w rządzie W. Grabskiego.

Ten znakomity adwokat i ceniony działacz polityczny związany był w pierwszym okresie z narodową demokracją, w późniejszym czasie zaś z tzw. Frontem Morges. W czasie drugiej wojny światowej został Delegatem Rządu Rzeczypospolitej na Kraj. Mieszkał w tym czasie w Warszawie, po wysiedleniu go przez Niemców z Poznania. Tu zmarł w czasie wojny. Zwłoki C. Ratajskiego przewiezione zostały po wojnie do Poznania i tam jest pochowany na Cmentarzu Zasłużonych.

Drugą postacią zasługującą na szczególne wyróżnienie jest adwokat Wojciech Trąmpczyński. Otóż, kiedy w 1918 r. powołana została Naczelna Rada Ludowa jej przewodniczącym został adw. Wojciech Trąmpczyński. Rola Naczelnej Rady Ludowej w czasie Powstania Wielkopolskiego jest powszechnie znana i nie wymaga szerszego omówienia. Adwokat W. Trąmpczyński był w tym czasie osobą znaną w Poznaniu, gdyż prowadził tu kancelarię adwokacką od 1886 r. Od 1900 r. był członkiem

Rady Miejskiej, a od 1910 r. - posłem do Sejmu Pruskiego i Reichstagu. Ideowo związany był z ruchem narodowo-demokratycznym. W Wolnej Polsce w latach 1919-1922 pełnił funkcję marszałka Sejmu. A był to niezwykle ważny okres, gdyż był to sejm konstytucyjny. Po powołaniu do życia Izby Senackiej został jej pierwszym marszałkiem. Funkcję tę pełnił od 1922 r. do 1927 r.

Pisząc o tamtych czasach nie można też pominąć takiej postaci, jak adwokat J. Drwęski. Był to doświadczony działacz polityczny. Już w 1907 r. był jednym z organizatorów kampanii wyborczej do Sejmu Pruskiego i Reichstagu. Pełnił w tym czasie funkcję przewodniczącego komitetu wyborczego w Poznaniu. Gdy po odzyskaniu niepodległości przystąpiono do organizowania autentycznie polskiego samorządu na tych terenach, pierwszym Prezydentem miasta Poznania został wybrany właśnie J. Drwęski.

Nie można też nie wymienić nazwiska takiego adwokata, jak Witold Celichowski. Jak wiadomo W. Celichowski był wojewodą poznańskim w okresie bardzo trudnym, gdy po zakończeniu pierwszej wojny światowej trzeba było organizować administrację państwową prawie od podstaw.

Po rozwiązaniu Naczelnej Rady Ludowej jej funkcje przejęło Ministerstwo b. Dzielnicy Pruskiej. Ministrem został znany adwokat poznański Władysław Seyda (jego nazwisko wymienia mec. W. Zarzycki), a jednym z dwóch wiceministrów adv. Zygmunt Seyda ze Śląska. Rodzina Seydów zapisała w historii poznańskiego szczególnie pozytywną kartę, ale to już całkiem osobny temat. Dotyczy późniejszego okresu.

Na zakończenie jeszcze jedna kwestia. Otóż, w końcowej części opracowania mec. W. Zarzyckiego wyczytałem informację, że do tej pory „nie opracowano historii adwokatury polskiej”. Jest to informacja nieścisła. Historię adwokatury polskiej nie tylko opracowano, ale, co ważniejsze, wydano, i to w okresie nie sprzyjającym takim publikacjom. A mówiąc konkretnie. Adwokaci: Andrzej Kisza, Roman Łyczywek i Zdzisław Krzemiński opracowali następujące książki: jedną pt. „Zarys historii adwokatury polskiej”, oraz drugą pod tym samym tytułem w 2 tomach. Pierwsza książka była wydana w 1978 r., druga zaś w dziesięć lat później, to znaczy w 1988 r. Ze względu na to, że w tym czasie nie było szans na wydanie naszych książek przez oficjalne wydawnictwo, skorzystaliśmy z pomocy Rady Adwokackiej i dzięki niej prace te zostały wydane, chociaż w skromnej szacie graficznej. W 1983 r. adwokaci Zdzisław Krzemiński i Roman Łyczywek opracowali dwutomową historię „Adwokatury Warszawskiej”. Także to opracowanie zostało wydane staraniem Rady Adwokackiej w Warszawie. W przedmowie do tej książki pisaliśmy między innymi, tak: „Skoro naszym zamiarem jest przedstawić ducha i losy warszawskiej adwokatury w trudnych okresach dziejów narodu, to musimy jako warszawskiego adwokata potraktować każdego, kto ze środowiskiem warszawskim był związany choćby przez krótki czas i miał na przejawy jego życia istotny wpływ. Dlatego też, w naszym opracowaniu, znajdzie czytelnik zapisy odnoszące się również do kolegów z Poznania

czy Krakowa, którzy z różnych przyczyn znaleźli się w stolicy i w niej koncentrowała się ich działalność”.

We wszystkich naszych pracach poświęciliśmy wiele uwagi adwokatom ze wszystkich dzielnic Polski. I tu muszę dodać, że adwokaturze poznańskiej poświęciliśmy wiele stron w naszych opracowaniach po prostu dlatego, że to środowisko zapisało w historii Polski oraz w historii adwokatury polskiej wiele przepięknych kart.